

HERRIALDE

GUZTIETAN

INDOTXINA

Asia Asiarentzat

Ia bost mende ba dira, Portugal Asia Urrutirako bi-deak irekitzen hasi zela. Orduan ekin* zitzaion lurralde haiekiko Europaren eta Mendebaldearen* nagusitasunari. Indian, Txinan, Japonian, Filipinetan, Indotxinan..., Europako Estatu ezberdinek nahiz Amerikako Estatu Batuek, batak bestearen ondoren, beren merkatalgoaren,* politik edo harmada* indarraren nagusitasuna ezarri nahi izan dute.

Portugal, Holanda, Ingalaterra, Espainia, Frantzia, USA: guztiek txandan beren inperio zaletasuna lurralde haietara zabaldu gura izan dute. USAk Kambodian eta Vietnamen jasan* duen astinaldiaz amaitu ote da Mendebaldeak Asia Urrutian izan duen nagusitasuna? USAk bere etxera biltzeko gogoia dadukala uste du anitzek;* eta batek baino gehiagok eskatu du USAk utz diezaiola munduaren jagolea* izateari, eta etxeko ezbeharrak konpontzen saia dadila. Ford lehendakaria eta Kissinger jaunak ez dira nonbait aburu* hortakoak; baina herria izan da USAko harmada Vietnamentik eta Kambodiatik etxera erazi duena, eta azkenik herria izango da agintarien asmoak

Ipar Vietnameko bi gerlari

«Herri txikientzat ez da erraza beren independentzia eta neutraltasuna zaintzea»

bideratuko dituen. Europak, berriz, ez du, oraingoz bederen,* inperio asmotan ibiltzerik.

Beharbada, mende askoren ondoren, oraintxe heldu zaie Asia Urrutiko herrialdeei beren etxeko jabe izateko aukera. Hitzek behintzat, komunismoaren kontra burrukatu da USAko harmada Vietnamen eta Kambodian. Gero «ohorezko bakearen» aitzakia atera zuen Nixon lehendakariak, Amerikaren eskuak gudu luze eta «zikinaren» nahaspilatik ateratzeko; baina ez ohore eta ez bake lortu zuen USAk. Orain, berriz, bere menpeko eta ordezkari zituèn zenbait «adiskideren» adiskidetasuna ere galdua duelarik, latsa besterik ez zaio gelditzen USARI. Eta orain konturatu da nonbait, ea zergatik izan behar zuen berak, lurraldez, kulturaz eta tradizioz hain urruti zituèn herrialde haien «zaindaria».

Mundua mundu delarik eta herrien handikeria oraindik hil ez delarik, nekez esan liteke oraingoz, behin eta betiko Asia Asiarentzat eta Mendebaldea Mendebaldea

rentzat izango direnik; baina bost mendetako nagusitasuna erori* dela esan daiteke behintzat. (Patxi Kortabarría)

Herri txikiak garaile

Komunismoaren mamua* uxatzearen egin omen du USAk bere gudu luzea Vietnamen; eta komunismoaren mamua uxatzearen eduki nahi izan ditu bere menpean Kambodia eta Laos. Vietnam eta Kambodia eta Laos komunisten eskutara* erori dira. USAren beldurrak beteko balira, laster Urrutiko Asia osoa Errusiaren eta Txinaren menpean egongo litzateke.

Hala ere, oraingoz bederen, eta gerora ere beharbada, ustela gertatu da USAren aitzakia. Vietnameko Gobernu berriak argi eta garbi adierazi du bere asmoa: Vietnam «bereburu eta neutral». Berdin adierazi du Kambodiako Gobernuak: Kambodia «bereburu eta neutral». Herri txikientzat ez da erraza beren independentzia eta neutraltasuna zaintzea. Baina Vietnam eta Kambodia ez dira alferrik urte luzetan burrukatu. Dena dela, zer gertatuko ote orain, Errusiaren eta Txinaren eragina* Herri txiki horientzat beste zapalkuntza bat bihur ez dadin?

Urrutiko Asiako Herri txikietan nazionalismoa bizia da, eta nazionalismo horren izenean burrukatu dira zurien inperialismoaren kontra. Mendebaldeko propagandak komunisten inperialismoa jarri izan digu Vietnameko eta Kambodiako guduaren sustrai* bezala. Baina guduak bukatu denean, gezurtatua gelditu da estakuru* hori. Izatez, aspalditik dute Herri «handiek» beren arteko burruka Herri txikien bizkarretik egiteko joera, eta beren asmo beltzak norbere etsai handiaren inperialismoaz zuzitzeko ohitura. Hego-Ekialdeko Asiako Herrialdeek badakite horren berri. Herri «handien» interesek lortu dute Vietnam erdibanatzea, eta berdin Korea ere. Historian zehar Herri «handiak» aldatuz joan dira, Herrialde txikiak menperatuz eta xurgatuz.*

Joko hontatik libratzeko gudu luzea egin dute Vietnamek eta Kambodiak, eta azkenik Laosek ere. Errusiaren eskutan eroriko ote orain? Beldur handiegia diote zurien inperialismoari. Txinaren eskuetara jausiko*? Txinak, ordea, etsai handia du Errusia. Eta oroz* gainean, Herri txikien bizi nahia, herri bezala bizi nahia.

Aspalditiko eta azken aldiko Hego-Ekialdeko Asiako gertaerak ulertzeko bidea eman digute, Vietnamen, Kambodian eta Laosen garaile atera diren indarrek hartu dituzten jokabideek. Inperialismoaren eta beronen morroien kontra izan da Herri txikien burruka. Eta Herri txikiak azkenik garaile atera dira. Vietnamek bere batasuna lortuko du orain, inperialismoak erdibituta eta erdibanatuta baitzedukan. Esperantzaren zuzpertzaila* da urrutiko Herri txiki horien garaipena eta batasuna. (Jurgi Ganboa)

LIBANO

«Falangeak» ez ditu Palestinarrak maite

Palestinarrak egun beltzak izan dituzte joan den apirilean. Oraingo hontan, ordea, erasoak* ez zaie Jordaniako harmadaren aldetik etorri, Libanoko Kataeb alderdiaren aldetik baizik. Beiruteko kaleetan bi egunez ikaragarritzko burruka sortu dute alderdi honek eta Palestinarrak, ia ia Libanoko Gobernu bera eror eraziz eta gudu zibila piz-

Pierre Gemayel (erdian)
Libanoko Falangearen buruzagia

tuz. Beste arabiar herrialdeak bitarteko, azkenik konponketa batetara iritsi* dira; baina burruka zelaietan hiru-rehun bat lagun hilik gelditu dira, eta beste askoz gehiago zauriturik.

«Kataeb» hitzak Falange esan nahi du arabieraz. Eskuin eskuineko kristau alderdia da; eta haren xederik* nagusia nazioaren beregaintasuna zaintzea da, kanpo-koek —eta, beraz, Palestinarrek— sortera litzaketen arrisku guztietatik begiratzu.*

Munduko bigarren gudate nagusiaren ondoren sortu zen Kataeb alderdia, Frantziak Libanori beregaintasuna eman zionean, hain zuzen ere; eta orduz gero eragin* handia ukan du Libanoko politikan, Parlamentuan ordezkari* oso guti badu ere. Kataeben erakuntza militarra da; eta militanteak oso trebaturik eta harmaturik daude. Gaurren Libanoko harmadak berak baino indar handiagoa duela esan daiteke.

Palestinaren presentzia ez du sekula gogo onez ikusi, horik* ezkertiarrek direlako eta Libanoren beregaintasuna zalantzan jartzen dutelako. Aspalditikoak dira Falangearen eta Palestinaren arteko burrukaldiak; baina azken hau izan da gogorrena. Palestinarrei zailago egin zaie, bada, bizitza. Lurraldetik ez dutelarik, beste arabiar herrialdeen aldetik halaholako laguntza eta babesa besterik ez dutelarik, Libanon ere ez dute inoiz bizitza goxoa ukan; baina orain Falangearen gorrotoak erdi erdian zirikatzeko dituzte. Etsai gehiegi du Palestinak eta benetako lagun guti. (Patxi Kortabarria)

ITALIA

Hemen ere legezkoa zen greba

1968.eko maiatz hartan Frantziako langile eta unibertsitariak iraultza egin nahi izan zuten, baina ez zuten ia ezer lortu.

1970.eko maiatz hartan, Italiako langileek aurreko udazkeneko burruketan prestatua zuten «Langileen Estatutua» lortu zuten.

1975.eko maiatz hontan, Espainiako langileek, lanuzte handi eta luzeak egin eta gero, greba* egiteko legezko zirrikitutxo* bat irekitzea lortu dute.

Maiatza langileen hilabetea izan ohi da, baina ez denentzat eta ez beti berdin.

Bost urte bete dira, bada, Italian «Langileen Estatutua» lege bihurtu zela. Munduko langileekiko legeetan

aurrerakoienetakotzat hartu zen orduan estatutu hori. Lehen artikulua honela dio: «Dituzten eritziak dituztela, politikari, sindikatuak, erlijioari buruz, beren pentsaera libreki lantegian bertan agertzeko eskubidea dute langileek». Orduetik hona Italiako langileek indar handiagoa hartu dute, sindikatuen alorrean noski; baina politikaren alorrean ere bai. Eta honek ematen du, eman ere, Italiako langileriaren neurria; ez, sarritan egin ohi dituzten —eta inoiz txantxetan edo amorruz hartu ohi ditugun— grebek: hauk*, azkenik, Italiako langileriaren egoeraren eta dinamikaren azala besterik ez dira.

Italiako Konstituzioaren lehen artikulua honela dio: «Italia 'lanean oinharrituriko Errepublika demokratikoa' da». Inork idatzi ohi du ironiaz: «Italia greban oinharrituriko Errepublika herritarra da». Demokrazia liberalak ematen duen baimentxo bezala da greba. Horrexegatik, grebarako eskubidea edukitzeak —eta grebak ugari egiteak ere— berez ez du langileek Herri baten instituzioetan duten tokia eta indarra ematen. Italiako langileek aspalditik zuten grebarako eskubidea; baina «Langileen Estatutuak» Errepublika barnean bost urte besterik ez ditu. Eta estatutu honek indar politikoa esan nahi du bereziki langileriarentzat.

Politikaren bidetik abiatu da azken urteotan Italiako langilegoaren jokabidea. Politikaren alorrean langileen indarra eta eragina finkatzea, biziagotzea eta zabalago-zea: hauxe da Italiako sindikatuak ere azken urteotan daramaten* bidea. Eta bide horixe urratu nahi dute langileek, batez ere sindikatuen batasuna lorturik. Nekeza gertatzen ari da batasun bide hau, politikazko indar asko batasun horren beldur direlako eta oztopoak jartzeko eginahal guztiak egiten dituztelako. Oraindik bide luzea dute Italiako langileek, beren helburu hura erdiesteko*; eta hain aipatuak diren langileriaren greba ugariak helburu hartarako urrats* txiki batzu izan gura dute agian.*

Greba eskubidetik Langileen Estatutura bide luzea dago; eta are* luzeagoa beharbada Langileen Estatututik langileen politikazko agintaritzara. (Patxi Kortabarria)

Odol gehienak kolore beltza

Azken bost urteotan, bonbek, atentatuak eta politik kutsuko heriotzek astinduta eta asaldatuta* dadukate Italia. Azkenik, apirilaren erdi inguruan bizi izan ditu Italiak egunik larrienak, gudu zibilaren txingerra pizteko beldurrez.

Barneko Arazoen Ministruak berriz ere agertu behar izan du Parlamentuaren aurrean, Gobernuak nola ikusten dituen gertaerok. Eta ez du zalantzarik ukan, azken aldi-ko atentatu eta hilketak gehienak eskuin aldetik datozela adierazteko.

Mila izen dituzte Italian eta Europa osoan eskuin indarrek: «Ordine Nero», «Anno Zero», «Fronte Nazionale Rivoluzionario», eta bai... «Lotta di Popolo» ere. Izen zaharrak hiltzen dira eta berriak sortzen; baina betiko eskuindar hegi edo ertzekoak dira, bonbez eta pistolez hornituak. Izen guztiek daramate,* oraindik bizia den faxismoaren marka, beronen betiko probokazioaren taktika eta guzti.

Zein izan da, ordea, politik indarren erantzuna? Sindikatuak eta alderdi demokratikoak manifestazio ugari antolatu dute, hiri handietan batez ere. Berauen xede* nagusia hauxe izan da: faxismoaren probokazioari herriaren batasunaren eta demokrazi nahi indartsu eta ageriaren bitartez erantzun, eta ez mendekuari* eta biolentziaren bidez. Hala ere, ezker ertzeko* zenbait taldek ezin izan dio bere amorru biziari eutsi;* eta faxisten probokazioari, berauexek nahi zuten biolentziaren bidez erantzun diote gudu zibilaren giroa prestatuz, hain zuzen ere.

MSI (Movimiento Sociale Italiano) da Italiako Parlamentuan eskuineko indarrik handiena, eta funtsean* fa-